

Overdenking

Gemeente en parochie van onze Heer,

Dit jaar hebben we met de Gebedsweek voor de eenheid een viering in handen die is voorbereid door christenen uit het Midden-Oosten. Dat is een gebied, dat hoef ik u niet te vertellen, waar het voortdurend onrustig is. Ook of misschien wel juist omdat christenen, moslims en Joden er met elkaar wonen en leven, of ze dat nu willen of niet. Aan het begin van de Gebedsweek voor de eenheid geven we uiting aan Jezus' wens 'dat we allen één zijn' door hier samen te vieren en te bidden.

Het verhaal van de wijzen lijkt voor ons wat laat te komen, omdat we het eigenlijk altijd op de eerste zondag van het nieuwe jaar programmeren. Maar omdat de orthodoxe kerken Kerst pas in januari vieren, is het ook weer niet zo vreemd. Wij willen het verhaal hier in het westen trouwens nog weleens te vroeg plaatsen. Alsof na de herders *in a minute* de wijzen op de stoep stonden. Niets is minder waar natuurlijk.

Waar geleerden het tegenwoordig wel over eens zijn, is het verschijnsel dat de magiërs, astrologen eigenlijk, gezien hebben voor ze op weg gingen. Doordat Saturnus en Jupiter binnen het sterrenbeeld Vissen als één licht gezien werden, stond er – volgens deze astrologen – iets te gebeuren in Palestina. Ze trokken op met hun geschenken en arriveerden na een reis door de woestijn uiteindelijk in Jeruzalem en nog weer later in Betlehem. Ze worden gezien als de vertegenwoordigers van de volken van de wereld. Ook de volken buiten Israël zijn deel van Gods plan. 'Opdat zij allen één zijn' heeft in die wijzen dus betrekking op de hele wereld, dat de hele wereld één is. Maar niet alleen de zichtbare wereld om ons heen, de aardse werkelijkheid. Doordat de astrologen knielen wordt ook duidelijk wat we uit psalm 8 (ook al wisten: dat God aan de basis staat van alles, dat Hij onze wereld en het heelal daar omheen in zijn hand houdt. (*Psalm 8 werd in deze viering naast het verhaal van de wijzen uit Mattheus 2 gelezen*)

Wat bovendien duidelijk wordt is, dat wie licht wil verwachten, wil *vinden* in

zijn of haar leven, daarnaar zelf op zoek moet gaan, langs eigen wegen.

Aanvankelijk komen de astrologen aan in Jeruzalem. De ster Saturnus had hen duidelijk gemaakt dat Palestina de plek was waar ze zijn moesten. En het zou om een koning gaan.... Ja, dan ligt Jeruzalem wel voor de hand natuurlijk. Maar in het paleis van de koning wisten ze van niets. De koning die ooit, lang geleden in de tijd van Saul, was aangesteld als vertegenwoordiger van God op aarde.... Hij had geen idee meer dat God zich om de aarde bekommert.... ‘Ach, een koning zegt u? Gaat u hem ontdekken en kom het me zeggen, dan zal ik hem eer bewijzen’. Een machthebber met jaloezie, die de machtigste willen blijven, het voor het zeggen willen houden: hoe herkenbaar is dat niet in deze tijd? En hoe ver ben je dan niet van je eigenlijke opdracht verwijderd geraakt? Net als trouwens de geestelijken in de Tempel.... Ook zij hadden geen idee. Nee, wie licht wil zoeken en zo God wil vinden, moet zoeken op plekken waar je dat niet verwacht, waar het niet voor de hand ligt, vertelt ons verhaal ons vandaag.

Bij toeval stuitte ik op een filmpje over Pater Frans van der Lugt, die 7 april 2014 stierf in Homs. ‘Wazig van de honger deed ik de deur open’, vertelt hij, ‘en ik zag een man. Even had ik hoop. Kwam deze man eten brengen?’ Maar het waren twee kogels die hem, *aboena Francis*, doodden. Frans van der Lugt woonde 50 jaar in Syrië en stierf in het Jezüietenhuis in Homs. In de wijk waar Van der Lugt werkte, woonden voor de oorlog christenen en moslims met velerlei achtergronden vredig samen. Maar toen kwam de oorlog. Alles werd in puin gegooid. Burgers vluchtten, maar Frans bleef achter met de ouderen en zwakken. Er gebeurde op die in elkaar gegooide plek ook iets moois, vertelde Frans: ‘Wij die achter bleven, werden broeders en zusters. Zo herinner ik me een viering op Palmzondag. Onze kerk lag in puin. Ik vroeg de imam om tijdens de mis een tekst uit de Koran voor te lezen. Dat deed hij met veel enthousiasme. Daarna gingen we ter communie. Toen ook de vrouw van de imam een hostie kwam halen, ging al mijn voorbehoud, voor zover ik dat nog had, de mist in. Ook zij kreeg van mij een hostie.’ Vlak voor zijn dood was hij nog bezig het Paasfeest voor te bereiden. Daarin wilde hij mensen op het hart drukken dat leven en licht ontspringt uit een donkere afgrond. Dat er altijd hoop is! Zelfs in een kapotte wijk, zonder elektriciteit, zonder eten, maar met elkaar! En dan hoor je in het filmpje een opmerkelijk verzoek: ‘Wees niet boos

op de man die mij vermoordde. Dat maakt de haat en de verwijdering alleen maar groter. Maar probeer te begrijpen waar de pijn van deze man zat, dat hij dit deed!' Zoals hij nabestaanden zo vaak had voorgehouden, zo zou hij dat ook gezegd hebben tegen degenen die woede over zijn dood voelden.

Het is zo anders dan een koning die uit wraak alleen jong geboren kinderen liet doden in Betlehem omdat hij bang was zijn macht te verliezen. Omdat hij de grootste wilde zijn. En daarmee bracht hij geen licht in zijn land, maar duisternis.

En toch...toch is uit dat duister nieuw licht ontstaan. Zoals pater Frans het ook al zei: 'Leven en licht ontspringt uit een donkere afgrond'. Zonder donker kunnen we het licht niet zien, licht ook niet ervaren als iets om voor te vechten. Zoals iemand die na maanden weer naar buiten kon, de frisse lucht opsnoof, de geur van gras en bloemen weer kon ruiken, tegen mij zei: 'Wat is het bizar dat je zo ziek moet zijn geweest om te ontdekken wat een enorme schat het is om buiten te kunnen lopen'.

Voor pater Frans was Jezus Christus zijn inspiratiebron. 'Wat een ellendig leven heeft Hij gehad', aldus Frans, 'en voor hoeveel mensen is Hij zo licht en houvast geweest. Alleen al door het besef dat Hij wist wat ze meemaakten omdat Hij er zelf mee geworsteld had'.

Jezus, het licht van de wereld. Die titel zou Hij zichzelf in het Evangelie van Johannes geven. Wie in donkerheid wandelt, is in staat Zijn licht te zien. Daarom is het niet zo vreemd dat juist christenen uit het Midden-Oosten ons die gedachte aanreiken. Zij zien, denk ik, wat de reikwijdte is van die woorden. Zij begrijpen hoe het kan dat uit een donkere afgrond leven en licht ontstaat. Hoe Hij licht der wereld kan zijn en de hele wereld kan dragen. En het is aan ons dat ook te zien, te doordenken, te ervaren en daarin met hen één te zijn in deze belijdenis: 'Dat Christus licht der wereld is!' Amen.